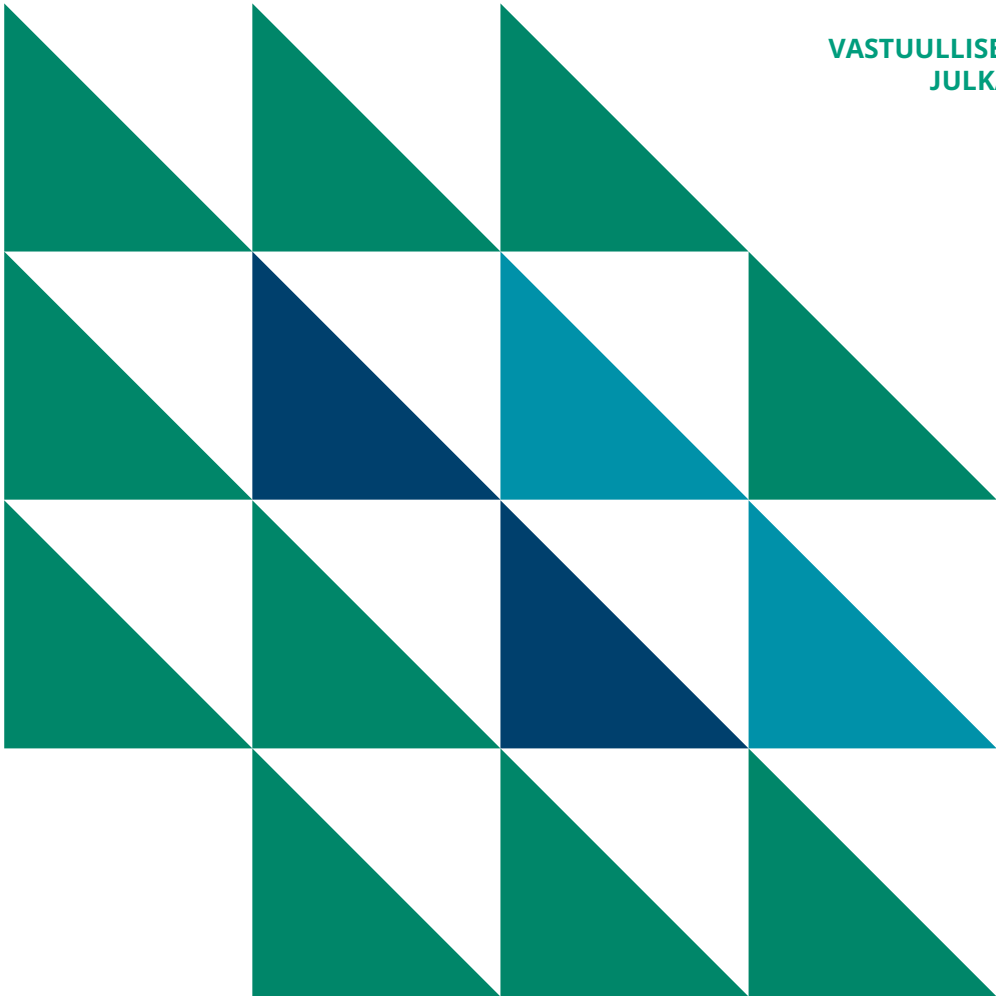

VASTUULLISEN TIETEEN
JULKAISUSARJA
4:2025

AVOIMEN TIETEEN JA TUTKIMUKSEN JULISTUS 2025–2030

VASTUULLISEN TIETEEN JULKAISUSARJA

Vastuullisen tieteen julkaisusarjassa julkaistaan julistuksia, linjauksia, selvityksiä, suosituksia ja muita asiakirjoja, jotka liittyvät tieteen ja tutkimuksen avoimuuteen, vastuullisuuteen, saavutettavuuteen, tiedeviestintään sekä tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen. Julkaisusarja ei ole tieteellinen vertaisarvioitu julkaisu. Julkaisusarjaa julkaisevat Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja Tieteellisten seurain valtuuskunta.

Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus 2025–2030

Vastuullisen tieteen julkaisusarja 4:2025

7. vuosikerta

TEKIJÄT: Avoimen tieteen koordinaatio, Tieteellisten seurain valtuuskunta

JULKAISIJA: Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta
ja Tieteellisten seurain valtuuskunta

Helsinki, 2025

ISSN: 2670-062X

ISBN: 978-952-7589-12-0

DOI: <https://doi.org/10.23847/tsv.1356>

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä.
Tarkastele lisenssiä osoitteessa <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.fi>.

JOHDANTO

AVOIMUUS ON YKSI TUTKIMUKSEN PERUSARVOISTA. Avoimuutta edistetään huomioiden myös muut tutkimuksen perusarvot¹: tutkimuksen ja opetuksen vapaus, luotettavuus, hyvä tieteellinen käytäntö sekä yhdenvertaisuus.

Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus 2025–2030 päivittää Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistuksen 2020–2025 uudelle viisivuotiskaudelle. Julistusta täsmentävät neljä kansallista avoimuuden linjausta, jotka tarkentavat ja selittävät myös julistuksessa käytettyjä käsitteitä.

Julistuksen allekirjoittaneet toimijat sitoutuvat omat erityispiirteensä huomioiden seuraaviin:

1. tavoittelemaan julistuksessa lausuttua avoimen tieteen ja tutkimuksen visiota vastuullisen avoimuuden periaatteiden mukaisesti
2. toteuttamaan toiminnassaan julistukseen kirjattuja sitoumuksia sekä
3. edistämään julistusta täsmentävien kansallisten avoimuuden linjauksien tavoitteita.

Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus on linjassa kansainvälisten avoimuutta edistävien ohjaavien dokumenttien kanssa. Julistuksessa on huomioitu Unescon avointa tiedettä ja oppimista koskevat määritelmät² ja suositukset sekä laajasti eurooppalaista tutkimuksen avoimuutta edistävää ohjeistusta ja päätöksiä. Avoimuudella edistetään myös kansainvälistä yhdenvertaisuutta ja pääsyä tutkitun tiedon äärelle. Julistuksen kautta suomalaisen tutkimusyhteisön jäsenet liittyvät osaksi globaalia avoimuutta edistävää dialogista toimintaa ja verkostoa.

Avoimen tieteen toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti ja siksi myös julistuksen sisältöä on tarpeellista arvioida ja päivittää säännöllisesti. Tässä julistuksen versiossa on huomioitu erityisesti nopeasti muuttunut geopoliittinen ympäristö ja sen myötä syntyneet turvallisuuskysymykset. Vaikka maailma on murroksessa, luottamus tieteelliseen yhteistyöhön ja avoimuuteen on yhä arvokas osa turvallista ja luottamukseen perustuvaa globaalia yhteisöä.

Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus 2025–2030 on syntynyt tutkimusyhteisön yhteiskehittämisen tuloksena. Työhön ovat osallistuneet avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallisen koordinaation piirissä toimivat asiantuntijat sekä keskeiset tutkimusyhteisön toimijat. Julistus hyväksyttiin avoimen tieteen ohjausryhmän kokouksessa 24.3.2025. Sen myötä Suomi jatkaa rooliaan kansainvälisenä avoimen tieteen edelläkävijänä – yhteisöllisesti ja vastuullisesti.

1 <https://www.unesco.org/en/open-science/about>

2 <https://doi.org/10.54677/MNMH8546> ja <https://www.unesco.org/en/legal-affairs/recommendation-on-open-educational-resources-oer>.

AVOIMEN TIETEEN JA TUTKIMUKSEN JULISTUS 2025–2030

AVOIMUUDEN EDISTÄMISEN OHJAAVAT PERIAATTEET

Yhteistoiminta
ja osallistuminen

Monimuotoisuus
ja monikielisyys

Läpinäkyvyys
ja vastuunkanto

Kestävyys ja
yhteinen hyvä

VASTUULLISEN AVOIMUUDEN VISIO

SITOUMUKSET

Toimintakulttuurin
avoimuus

Julkaisemisen
avoimuus

Tutkimusaineistojen
ja -menetelmien
avoimuus

Oppimisen
avoimuus

AVOIMUUDEN EDISTÄMISEN OHJAAVAT PERIAATTEET

Avoimen tieteen ja tutkimuksen edistämistä Suomessa ohjaavat erityisesti seuraavat periaatteet:

Yhteistoiminta ja osallistuminen, joiden avulla muodostamme ja ilmaisemme tutkimusyhteisön yhteiset päämäärät avoimuuden edistämiseksi. Kutsumme mukaan keskeiset toimijat ja kaikilla on tasapuolinen mahdollisuus osallistua yhteiskehittämiseen.

Monimuotoisuus ja monikielisyys, joiden avulla huomioimme organisaatioiden erityispiirteet, avoimuuden edistämisen erilaiset keinot sekä osa-alueet. Kiinnitämme erityistä huomiota monikielisyyteen ja huolehdimme kotimaisten kielten asemasta tieteen kielinä.

Läpinäkyvyys ja vastuunkanto, joiden avulla varmistamme, että toimintamme on avointa ja saavutettavaa. Huomioimme tutkijoiden turvallisuuden ja sananvapauden, kansalaisyhteiskunnan tarpeet, sekä vastuullisen kansainvälisyyden.

Kestävyys ja yhteinen hyvä, joilla tarkoitamme YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden¹ huomioimista, pyrkimystä taloudelliseen kestävyYTEEN avoimuuden edistämässä ja sen tunnistamista, että tutkimuksen hyödyt kuuluvat kaikille.

1 <https://www.ykliitto.fi/kestava-kehitys>

VASTUULLISEN AVOIMUUDEN VISIO

- Avoimuus mahdollistaa yhdenvertaisen pääsyn tutkimuksen tuotoksiin ja osallistumisen tieteeseen.
- Avoimuus edistää sivistystä ja tutkimuksen yhteiskunnallista hyödyntämistä.
- Avoimuus varmistaa osaltaan tutkimuksen läpinäkyvyyttä ja toistettavuutta ja siten luotettavuutta.
- Avoimuus tukee kestäväällä tavalla tutkimuksen, opetuksen, hallinnon sekä kehitys- ja innovaatiotoiminnan vaikuttavuutta, laatua ja monimuotoisuutta sekä tukee tutkimustulosten monipuolista hyödynnettävyyttä ja uudelleenkäyttöä.
- Avoimuus on niin erottamaton osa opetusta, tutkimusta ja kehitystoimintaa, ettei enää ole tarpeellista puhua erikseen avoimesta tieteestä.
- Avoimuuden edistäminen on yhteisöllistä. Suomi on osa kansainvälistä avoimuuden edelläkävijöiden joukkoa.

SITOUMUKSET

Allekirjoittamalla korkeakoulu- ja tutkimusyhteisön toimijat sitoutuvat omat erityispiirteensä huomioiden seuraaviin:

1. Toimintakulttuurin avoimuus

- 1.1. Kehitämme ja ylläpidämme vastuullisen avoimuuden käytäntöjä ja palveluita tutkimuksessa, opetuksessa sekä kehitys- ja innovaatiotoiminnassa.
- 1.2. Tunnistamme yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen, yritysyhteistyön, kansalaistieteen ja muut osallistavat käytännöt ansioina arvioinnissa ja meritoitumisessa.

2. Julkaisemisen avoimuus

- 2.1. Edistämme julkaisujen välitöntä avoimuutta ja pitkäaikais-saatavuutta taloudellisesti kestävällä tavalla.
- 2.2. Mahdollistamme erilaisten avointen julkaisukanavien ja -muotojen hyödyntämisen sekä monikielisen julkaisemisen.
- 2.3. Huomioimme julkaisujen laatua, avoimuutta ja monimuotoisuutta edistävän työn arvioinnissa ja meritoitumisessa.

3. Tutkimusaineistojen ja -menetelmien avoimuus

- 3.1. Toteutamme periaatetta, että tutkimusaineistot ja -menetelmät sekä tutkimusinfrastruktuurit ovat niin avoimia kuin mahdollista ja niin suljettuja kuin välttämätöntä.
- 3.2. Hallitsemme tutkimusaineistoja ja -menetelmiä sekä hallinnoimme tutkimusinfrastruktuureja siten, että FAIR-periaatteet voivat toteutua.
- 3.3. Tunnistamme tutkimusaineistot ja -menetelmät itsenäisiksi tutkimustuotoksiksi, jotka huomioidaan arvioinnissa ja meritoitumisessa.

4. Oppimisen avoimuus

- 4.1. Otamme avoimet oppimis- ja opetuskäytännöt sekä oppimateriaalit osaksi korkeakoulutusta.
- 4.2. Huomioimme oppimisen avoimuutta edistävän työn arvioinnissa ja meritoitumisessa.

**Tieteellisten seurain
valtuuskunta**